

VILNIAUS MIESTO ŠEŠKINĖS POLIKLINIKOS PACIENTŲ ŽINIOS APIE VYRAMS IR MOTERIMS TEIKIAMAS PREVENČINES ŠEIMOS GYDYTOJŲ PROGRAMAS

MARIJA KAZLAUSKIENĖ¹, JONAS KAIRYS^{1, 2}, ONA PANASENKIENĖ¹

¹VšĮ Vilniaus Šeškinės poliklinika, ²Vilniaus universiteto Medicinos fakultetas

Raktažodžiai: *pacientų nuomonė, ambulatorinė sveikatos priežiūra, socialinės ir ekonominės gyventojų grupės.*

Santrauka

Tyrimas buvo atliekamas 2011 m. kovo–gegužės mėn. Šeškinės poliklinikoje. Apklaustos 25–65 m. amžiaus moterys ir 40–75 m. amžiaus vyrai. Išdalyta 420 anketų moterims ir 420 anketų vyrams. Sugrįžo 382 moterų anketos (grįžtamumas – 90,9 proc.) ir 404 vyrų anketos (grįžtamumas – 96,1 proc.).

Iš 382 moterų, kurios dalyvavo apklausoje, daugiausia buvo 50–69 m. amžiaus (89,3 proc.). Iš 404 apklaustų vyrų daugiausia buvo 50–69 m. amžiaus (73,3 proc.). Moterų, įgijusių aukštesnį išsilavinimą – 42,5 proc., aukštąjį – 34,4 proc., turinčių vidurinį išsilavinimą – 21,8 proc. Daugiausia vyrų respondentų turėjo aukštesnį išsilavinimą – 36,6 proc., vidurinį – 32 proc., aukštąjį išsilavinimą buvo įgiję 30,3 proc. apklaustų vyrų.

Respondenčių išteklėjusių moterų apklausoje dalyvavo 67,7 proc., išsituokusių – 15 proc., našlių – 8,9 proc., netekėjusių – 7,9 proc. Respondentų vedusių vyrų apklausoje dalyvavo 73,1 proc. išsituokusių, 14,8 proc. – našlių, 6,5 proc. – nevedusių. Iš apklaustų vyrų 40 proc. buvo tarnautojai, 15,8 proc. – pensininkai, 34 proc. – darbininkai. Moterų tarnautojų apklausoje dalyvavo 48,3 proc., darbininkų – 25,5 proc., pensininkų – 19,7 proc.

Kokio amžiaus moterys dalyvauja programinėje mamografinėje patikroje. 84,3 proc. moterų, sulaukusių 50–69 m. amžiaus, žino apie programinę mamografinę patikrą, o 30–49 m. amžiaus – tik 53,1 proc. Apie programinę mamografinę

patikrą žino 85,2 proc. aukštąjį išsilavinimą turinčių 50–64 m. amžiaus moterų, 77,6 proc. – turinčių aukštesnįjį, 76,3 proc. – vidurinį išsilavinimą. 89 proc. išteklėjusių 50–64 m. amžiaus moterų žino apie programinę mamografinę patikrą, netekėjusių – 74 proc., išsituokusių – 76,7 proc., našlių – 50 proc.

Kas kiek metų atliekamas programinis mamografinis patikrinimas, žino 75,2 proc. 50–69 m. amžiaus moterų, nežino – 24,8 proc.; 30–49 m. amžiaus grupėje 63,6 proc. moterų žino, 36,5 proc. – nežino. 75,2 proc. moterų, turinčių aukštesnįjį išsilavinimą, 73,5 proc. – vidurinį, 70,3 proc. – aukštąjį ir 50 proc. pradinį išsilavinimą turinčių respondenčių žino, kad programinė mamografinė patikra atliekama kartą per dvejus metus. Apie tai nežino 25 proc. moterų, turinčių pradinį, 12 proc. – vidurinį ir 11,2 proc. aukštesnįjį išsilavinimą įgijusių respondenčių. 79,9 proc. išteklėjusių moterų atsakė, kad 1 kartą per dvejus metus, 12 proc. – 1 kartą per metus, 8,2 proc. – nežino. 67,7 proc. netekėjusių moterų atsakė, kad 1 kartą per dvejus metus, 16,7 proc. – 1 kartą per metus ir 15,6 proc. – nežino.

Kokio amžiaus moterys dalyvauja gimdos kaklelio piktybinių navikų ankstyvojo išaiškinimo patikroje, žino 84,8 proc. 30–49 m. amžiaus moterų, 50–69 m. amžiaus grupėje – 82 proc., 18–29 m. – 80 proc. moterų, turinčių aukštąjį išsilavinimą – 87,8 proc. 25–59 m. amžiaus moterų, turinčių vidurinį išsilavinimą, – 79,5 proc., aukštesnįjį – 78,9 proc. Nustatyta, kad 82,5 proc. išteklėjusių 25–59 m. amžiaus moterų, taip pat 83,3 proc. netekėjusių, 80,7 proc. išsituokusių moterų ir 79,4 proc.

našlių žino, kokio amžiaus moterys dalyvauja gimdos kaklelio piktybinių navikų ankstyvojo išaiškinimo patikroje.

Kas kiek metų moterims atliekama gimdos kaklelio piktybinių navikų ankstyvojo išaiškinimo patikra, žino 60 proc. 18–29 m. amžiaus moterų, 30–49 m. amžiaus – 51,5 proc., apie tai nežino 40 proc. 18–29 m. amžiaus ir 18,2 proc. 30–49 m. amžiaus moterų. 41,4 proc. moterų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, 40 proc. – aukštesnįjį, 43,9 proc. – vidurinį išsilavinimą įgijusių moterų žino, kas kiek metų atliekama minėta patikra, tačiau apie tai nežino 50 proc. pradinį ir 27,5 proc. aukštesnįjį išsilavinimą turinčių respondenčių. Apie gimdos kaklelio piktybinių navikų ankstyvojo išaiškinimo patikros periodiškumą žino 41,4 proc. ištekęsusių, 46,4 proc. netekėjusių, 42,9 proc. išsituokusių moterų ir 33,3 proc. našlių, tačiau apie tai nežino 18,2 proc. našlių, 16,1 proc. išsituokusių ir 25 proc. netekėjusių respondenčių.

Kokio amžiaus vyrai dalyvauja širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos prevencijos programoje, žino 55 proc. 30–49 m. amžiaus ir 75,3 proc. 50–69 m. amžiaus vyrų. 77,2 proc. aukštesnįjį išsilavinimą turinčių, 70 proc. – aukštąjį ir 69,5 proc. – vidurinį išsilavinimą įgijusių respondentų nurodo, kad programoje dalyvauja vyrai nuo 45 iki 54 m. imtinai. 71,7 proc. vedusių, 78 proc. išsituokusių vyrų ir 84,6 proc. našlių žino, kokio amžiaus dalyvaujama širdies ir kraujagyslių didelės rizikos ir prevencijos priemonių programoje. Tik 47,4 proc. nevedusių vyrų žino, kokio amžiaus sulaukus dalyvaujama šioje programoje. 77,2 proc. tarnautojų, 71,3 proc. darbininkų, 68,3 proc. pensininkų žino, kad širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos prevencijos programoje dalyvauja 45–54 m. amžiaus vyrai.

Kas kiek metų vyrams atliekamas širdies ir kraujagyslių prevencijos programinis ištyrimas, žino 70 proc. 30–49 m. amžiaus ir 68,7 proc. 50–69 m. amžiaus vyrų. Nežino 26,7 proc. 30–49 m. amžiaus ir 16,6 proc. 50–69 m. amžiaus vyrų. Apie tai žino 74,8 proc. aukštąjį išsilavinimą turinčių vyrų, 67,6 proc. – aukštesnįjį ir 66,7 proc. – vidurinį išsilavinimą įgijusių respondentų. 20,3 proc. vyrų, turinčių vidurinį išsilavinimą, 17,6 proc. – aukštąjį ir 15,2 proc. – turinčių vidurinį išsilavinimą

respondentų apie tai nežino. 76,9 proc. našlių, 70,7 proc. išsituokusių, 69,3 proc. vedusių ir 42,1 proc. nevedusių vyrų žino, kad širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos programinis ištyrimas atliekamas 1 kartą per metus. Apie tai nežino 47,4 proc. nevedusių, 17,9 proc. vedusių ir 13,8 proc. išsituokusių vyrų.

Kokio amžiaus vyrai dalyvauja prostatos vėžio ankstyvojo išaiškinimo programinėje patikroje, žino 92,2 proc. 50–69 m. amžiaus vyrų. 90,8 proc. vyrų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, 88,4 proc. vyrų, įgijusių aukštesnįjį išsilavinimą, ir 85,9 proc. vyrų, turinčių vidurinį išsilavinimą, žino, kad prostatos vėžio ankstyvojo išaiškinimo programoje dalyvauja 50–74 m. amžiaus vyrai. 89,4 proc. vedusių vyrų, 84,5 proc. išsituokusių, 68,4 proc. nevedusių vyrų žino, kokio amžiaus vyrai dalyvauja prostatos vėžio ankstyvojo išaiškinimo programoje, ir tik 26,3 proc. nevedusių, 12,1 proc. išsituokusių ir 7,5 proc. vedusių vyrų apie tai nežino. 91,9 proc. tarnautojų, 93,5 proc. pensininkų, 84,6 proc. darbininkų žino, kad programinėje patikroje dalyvauja 50–74 m. amžiaus vyrai imtinai.

Kas kiek metų vyrai dalyvauja ankstyvojo prostatos vėžio išaiškinimo programoje (atlieka PSA tyrimą), žino 76,2 proc. 50–69 m. amžiaus ir 77,4 proc. daugiau kaip 70 m. sulaukę vyrai (1 kartą per dvejus metus). 44,1 proc. 30–49 m. amžiaus vyrų apie tai nežino. 76,5 proc. vyrų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, 74,5 proc. – aukštesnįjį ir 68,5 proc. vyrų, įgijusių vidurinį išsilavinimą, žino, kad PSA tyrimas pagal programą atliekamas 1 kartą per dvejus metus. Apie tai nežino 15,9 proc. vyrų, turinčių aukštesnįjį išsilavinimą, 13,4 proc. – vidurinį ir 10,1 proc. – aukštąjį išsilavinimą. 84,6 proc. našlių, 75,4 proc. išsituokusių, 73,1 proc. vedusių ir 52,6 proc. nevedusių vyrų žino, kad prostatos vėžio ankstyvojo išaiškinimo programinė patikra atliekama kartą per dvejus metus. 14 proc. išsituokusių, 12,1 proc. vedusių ir 36,8 proc. nevedusių vyrų nežino, kas kiek metų atliekama ši patikra. 77,8 proc. vyrų tarnautojų, 74,2 proc. pensininkų, 71,9 proc. darbininkų žino, kad ankstyvojo vėžio išaiškinimo programinis tyrimas (PSA kraujyje) atliekamas 1 kartą per dvejus metus.

Išvados: 1. Dauguma moterų respondenčių, kurioms pagal amžių priklauso atlikti

programinį mamografinį tyrimą, gimdos kaklelio piktybinių navikų ankstyvojo išaiškinimo tyrimą, turi pakankamai žinių apie atlikimo dažnumą bei amžiaus ribas. 2. Dauguma vyrų respondentų turi informacijos apie tai, kokio amžiaus vyrai dalyvauja širdies ir kraujagyslių ligų ankstyvojo išaiškinimo prevencinėje programoje, prostatos vėžio ankstyvojo išaiškinimo programoje ir kaip dažnai atliekami šie tyrimai. 3. Informavimas apie atliekamas prevencines programas turi būti plečiamas.

ĮVADAS

Pasaulio sveikatos organizacijos duomenimis, pasaulyje kasmet didėja sergamumas piktybiniais navikais [7]. Jei 2000 m. pasaulyje sirgo 22,4 mln. gyventojų, o naujų vėžio atvejų nustatyta 10,1 mln., tai prognozuojama, kad 2020 m. naujų vėžio atvejų gali padaugėti iki 15,7 mln. Lietuvoje sergamumas piktybiniais navikais taip pat didėja. Mūsų šalyje piktybiniais navikais serga 1,8 proc. gyventojų; kasmet nuo piktybinių navikų miršta 7–8 tūkst. gyventojų. Beveik pusė piktybinių navikų diagnozuojama vėlyvų (III–IV) stadijų. Jei nustatomas ankstyvųjų stadijų vėžys, jo gydymas gali būti efektyvus. Deja, pacientams ilgą laiką nejaučia jokių ligos simptomų, todėl aptinkami vėlyvų stadijų piktybiniai navikai.

Nuo 2004 m. Lietuvoje pradėtos vykdyti kelios programos [1, 2, 4, 5, 6], kurių tikslas – anksčiau nustatyti piktybinius susirgimus.

Šio tyrimo tikslas buvo išsiaiškinti, ką pacientai žino apie kai kurias šiuo metu vykdomas programines patikras.

Norint sumažinti vis didėjančią sergamumą širdies ir kraujagyslių ligomis 2005 m. lapkričio 25 d. buvo patvirtinta širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupės prevencijos priemonių programa [3]. Tyrimo metu siekta išsiaiškinti pacientų žinias apie šią vykdomą programą.

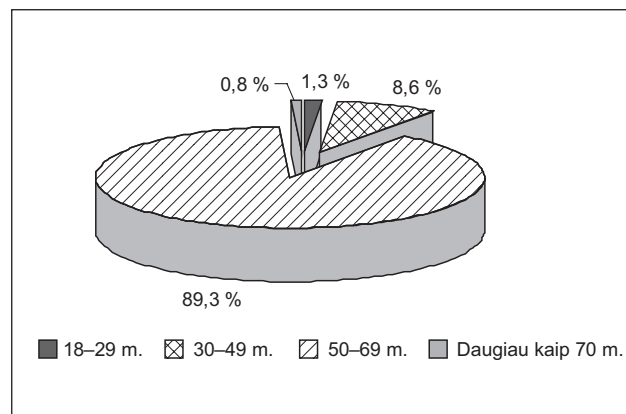
TYRIMO OBJEKTAS IR METODIKA

Apie vykdomas programines patikras apklaustos 25–65 m. amžiaus moterys ir 40–75 m. amžiaus vyrai, Vilniaus miesto viešosios įstaigos Šeškinės poliklinikos pacientai. Apklausa vyko 2011 m. kovo–gegužės mėnesiais. Respondentai pildė anketas. Anonimiškumas buvo garantuojamas.

Tyrimui sudarytos atskirai moterims ir vyrams skirtos anketos, nes skiriasi programinės patikros. Anketų pagrindą sudarė klausimai apie tai, ką pacientai

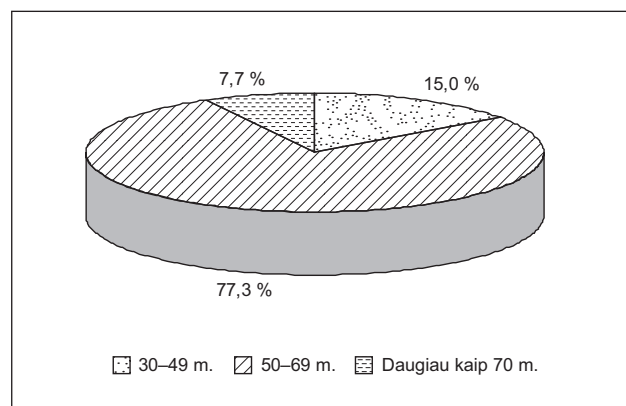
žino apie šiuo metu vykdomas programines sveikatos patikras. Kokio amžiaus pacientai dalyvauja? Kas kiek metų pacientui atliekama viena ar kita programinė patikra? Iš viso išdalyta 420 anketų moterims ir 420 anketų vyrams. Sugrįžo 382 moterų anketos (grįžtamumas – 90,9 proc.) ir 404 vyrų anketos (grįžtamumas – 96,1 proc.).

Statistinė duomenų analizė atlikta naudojant statistinės analizės SPSS paketą.

1 pav. Apklausoje dalyvavusių moterų amžiaus struktūra

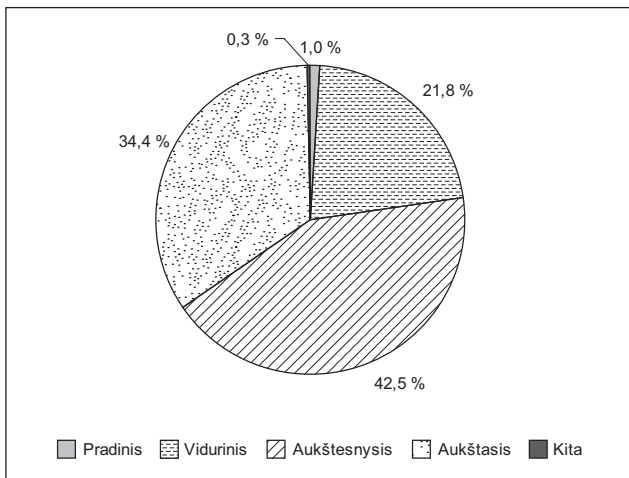
Apklausoje dalyvavo 382 moterys, iš jų daugiausia buvo 50–69 m. amžiaus (89,3 proc.) (1 pav.).

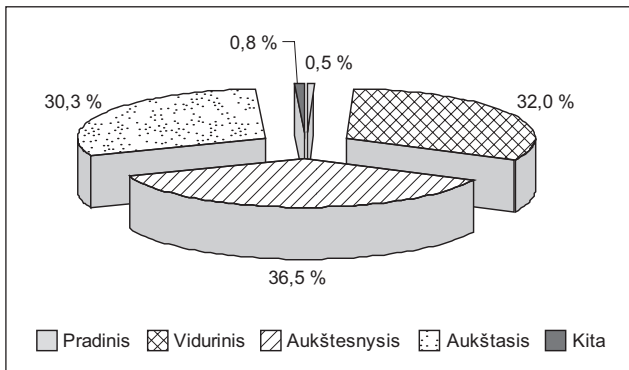
2 pav. Apklausoje dalyvavusių vyrų amžiaus struktūra

Iš 404 vyrų, dalyvavusių apklausoje, daugiausia buvo 50–69 m. amžiaus (73,3 proc.) (2 pav.).

Daugiausia apklausoje dalyvavusių moterų turėjo aukštesnį išsilavinimą (42,5 proc.), aukštąją išsilavinimą įgijusių buvo 34,4 proc., vidurinį – 21,8 proc. respondentų (3 pav.).

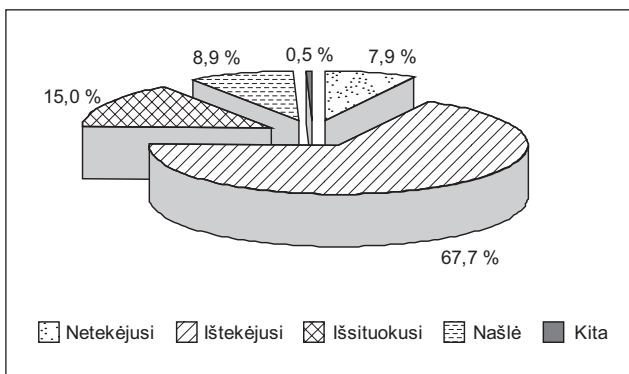

3 pav. Respondenčių išsimokslinimo struktūra

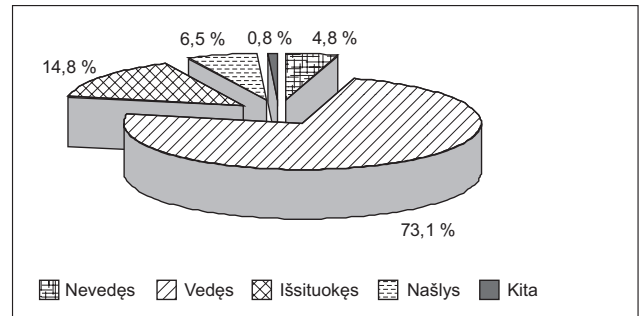
4 pav. Respondentų vyrų išsimokslinimas

Daugiausia apklausoje dalyvavusių vyrų turėjo aukštesnįjį išsilavinimą (36,6 proc.), vidurinį išsilavinimą buvo įgiję 32 proc., aukštąjį – 30,3 proc. respondentų (4 pav.).

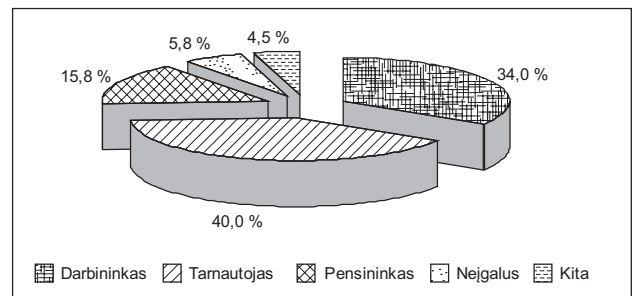
5 pav. Apklausoje dalyvavusių moterų šeiminių padėtis

Ištekėjusių moterų apklausoje dalyvavo 67,7 proc., išsituokusių – 15 proc., našlių – 8,9 proc., netekėjusių buvo 7,9 proc. respondenčių (5 pav.).

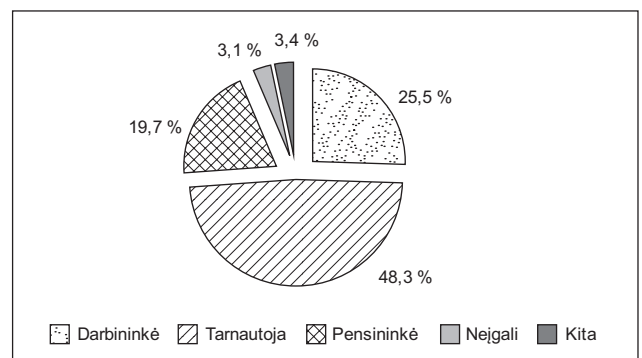
6 pav. Apklausoje dalyvavusių vyrų šeiminių padėtis

Apklausoje dalyvavo 73,1 proc. vedusių, 14,8 proc. išsituokusių, 6,5 proc. našlių ir 4,8 proc. nevedusių vyrų (6 pav.).

7 pav. Apklausoje dalyvavusių vyrų socialinė grupė

Tarnautojų vyrų apklausoje dalyvavo 40 proc., pensininkų – 15,8 proc., darbininkų – 34 proc. (7 pav.).

8 pav. Apklausoje dalyvavusių moterų socialinė padėtis

Moterų tarnautojų apklausoje buvo 48,3 proc., darbininkių – 25,5 proc., pensininkių – 19,7 proc. (8 pav.).

TYRIMO REZULTATAI

Apklausoje dalyvavusių moterų žinios apie šeškinės poliklinikoje vykdomą programinę mamografinę patikrą dėl ankstyvojo krūties vėžio išaiškinimo

1 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių, atsakant į klausimą, kokio amžiaus moterys dalyvauja programinėje mamografinėje patikroje

Amžius	Kokio amžiaus moterys dalyvauja programinėje mamografinėje patikroje?				Iš viso
	30–49 m.	50–64 m.	65–75 m.	Nežinau	
18–29 m.	2 40 %	1 20 %	0 0 %	2 40 %	5 100 %
30–49 m.	10 31,3 %	17 53,1 %	1 3,1 %	4 12,5 %	32 100 %
50–69 m.	25 7,1 %	284 84,3 %	8 2,4 %	21 6,2 %	337 100 %
Daugiau kaip 70 m.	0 0 %	2 100 %	0 0 %	0 0 %	2 100 %
Iš viso	37 9,8 %	304 80,6 %	9 2,4 %	27 7,2 %	377 100 %

$\chi^2=47,021$, $p=0,00$

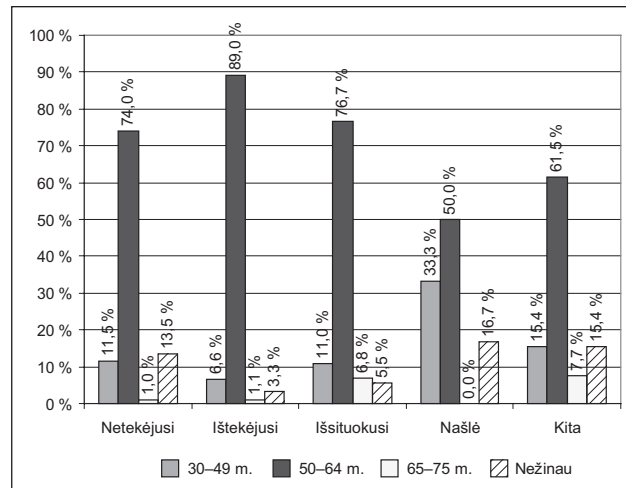
53,1 proc. 30–49 m. amžiaus moterų žino, kokio amžiaus moterys dalyvauja programinėje mamografinėje patikroje, 50–69 m. amžiaus grupėje apie tai žino 84,3 proc. apklausos dalyvių (1 lentelė).

2 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą, atsakant į klausimą, kokio amžiaus moterys dalyvauja programinėje mamografinėje patikroje

Išsilavinimas	Kokio amžiaus moterys dalyvauja programinėje mamografinėje patikroje?				Iš viso
	30–49 m.	50–64 m.	65–75 m.	Nežinau	
Pradinis	1 25 %	3 75 %	0 0 %	0 0 %	4 100 %
Vidurinis	7 8,5 %	65 79,3 %	0 0 %	10 12,2 %	82 100 %
Aukštesnysis	17 10,6 %	125 77,6 %	7 4,3 %	12 7,5 %	161 100 %
Aukštasis	12 9,4 %	109 85,2 %	2 1,6 %	5 3,9 %	128 100 %
Kita	0 0 %	1 100 %	0 0 %	0 0 %	1 100 %
Iš viso	37 9,8 %	303 80,6 %	9 2,4 %	27 7,2 %	376 100 %

$\chi^2=12,051$, $p=0,442$

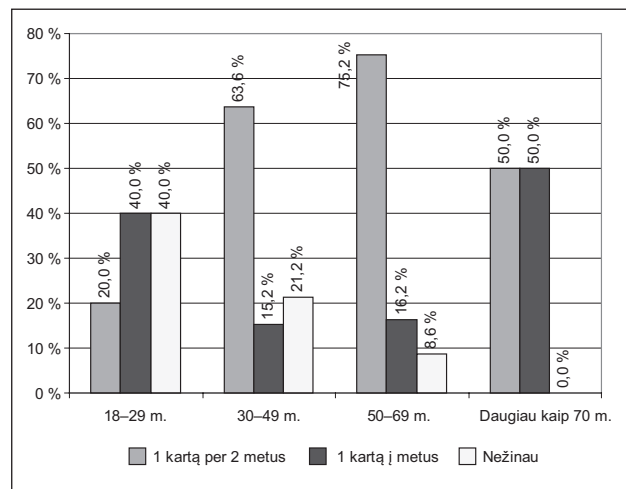
85,2 proc. 50–64 m. amžiaus aukštąjį išsilavinimą, 77,6 proc. aukštesnįjį ir 79,3 proc. vidurinį išsilavinimą turinčių moterų žino, kokio amžiaus moterys dalyvauja programinėje mamografinėje patikroje (2 lentelė).

9 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal šeimines padėtis, atsakant į klausimą, kokio amžiaus moterys dalyvauja programinėje mamografinėje patikroje

$\chi^2=35,799$, $p=0,00$

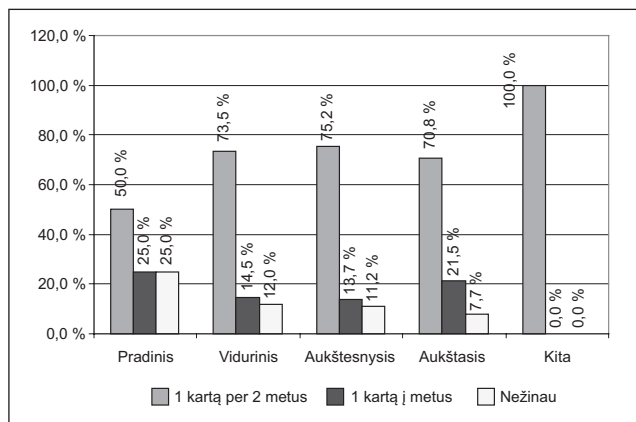
50–64 m. amžiaus grupėje 89 proc. ištekėjusių, 74 proc. netekėjusių, 76,7 proc. išsituokusių moterų ir 50 proc. našlių žino, kokio amžiaus moterys dalyvauja programinėje mamografijos patikroje (9 pav.).

10 pav. Respondentų procentinis pasiskirstymas pagal amžių, atsakant į klausimą, kas kiek metų atliekamas programinis mamografinis patikrinimas

$\chi^2=23,828$, $p=0,02$

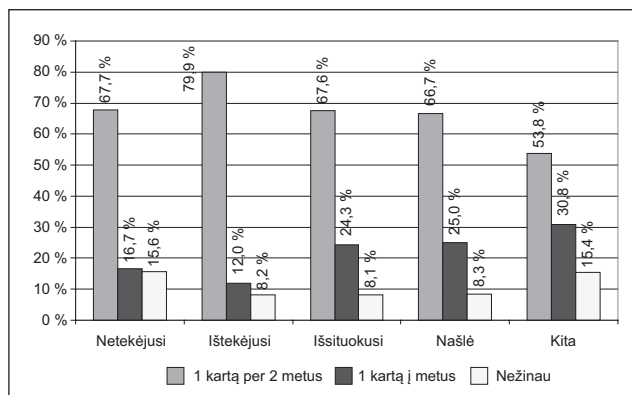
63,6 proc. 30–49 m. amžiaus moterų mano, kad programinis mamografinis patikrinimas atliekamas 1 kartą per dvejus metus, 15,2 proc. – 1 kartą per metus, 21,2 proc. respondenčių to nežino. 50–69 m. amžiaus grupėje 75,2 proc. moterų mano, kad toks tyrimas daromas 1 kartą per dvejus metus, 16,2 proc. – 1 kartą per metus ir 8,6 proc. – nežino (10 pav.).

11 pav. Respondentų procentinis pasiskirstymas pagal išsilavinimą, atsakant į klausimą, kas kiek metų atliekamas programinis mamografinis patikrinimas

$\chi^2=6,059$, $p=0,641$

75,2 proc. moterų, įgijusių aukštesnį išsilavinimą, 73,5 proc. – vidurinį, 70,3 proc. – aukštąjį ir 50 proc. – pradinį išsilavinimą turinčių apklausos dalyvių žino, kad programinė mamografinė patikra atliekama kartą per dvejus metus. To nežino 25 proc. moterų, turinčių pradinį išsilavinimą, 12 proc. – vidurinį ir 11,2 proc. – aukštesnį išsilavinimą įgijusių respondenčių (11 pav.).

12 pav. Respondentų procentinis pasiskirstymas pagal šeiminių padėtį, atsakant į klausimą, kas kiek metų atliekamas programinis mamografinis patikrinimas

$\chi^2=13,890$, $p=0,085$

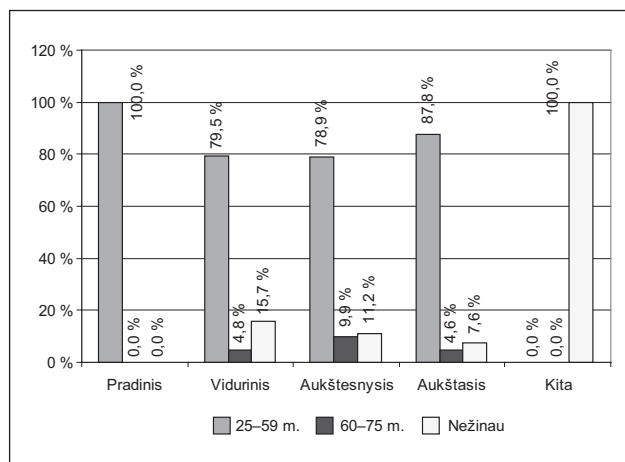
Klausiant, kas kiek metų moterims atliekama programinė mamografija, 79,9 proc. ištekėjusių moterų atsakė, kad 1 kartą per dvejus metus, 12 proc. ištekėjusių moterų – 1 kartą per metus ir 8,2 proc. – nežino. 67,7 proc. netekėjusių moterų atsakė, kad 1 kartą per dvejus metus, 16,7 proc. tų pačių moterų – 1 kartą per metus ir 15,6 proc. – nežino (12 pav.).

3 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių, atsakant į klausimą, kokio amžiaus moterys dalyvauja gimdos kaklelio piktybinių navikų ankstyvojo išaiškinimo patikroje

Amžius	Kokio amžiaus moterys atlieka gimdos kaklelio piktybinių navikų ankstyvojo išaiškinimo patikrą?			Iš viso
	25–59 m.	60–75 m.	Nežinau	
18–29 m.	4 80 %	1 20 %	0 0 %	5 100 %
30–49 m.	28 84,8 %	2 6,1 %	3 9,1 %	33 100 %
50–69 m.	279 82 %	22 6,5 %	39 11,5 %	339 100 %
Daugiau kaip 70 m.	2 66,7 %	1 33,3 %	0 0 %	3 100 %
Iš viso	313 82,2 %	26 6,8 %	42 11 %	381 100 %

$\chi^2=5,848$, $p=0,664$

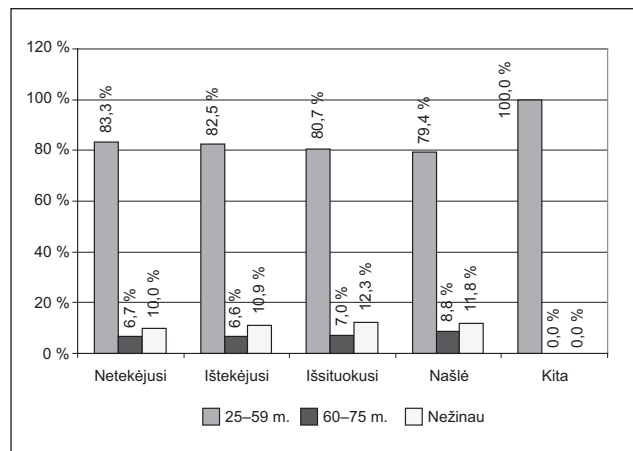
84,8 proc. 30–49 m. amžiaus moterų, 82 proc. 50–69 m. ir 80 proc. 18–29 m. amžiaus moterų žino, kokio amžiaus moterys atlieka gimdos kaklelio piktybinių navikų ankstyvojo išaiškinimo patikrą (3 lentelė).

13 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą, atsakant į klausimą, kokio amžiaus moterys dalyvauja gimdos kaklelio piktybinių navikų ankstyvojo išaiškinimo patikroje

$\chi^2=18,154$, $p=0,111$

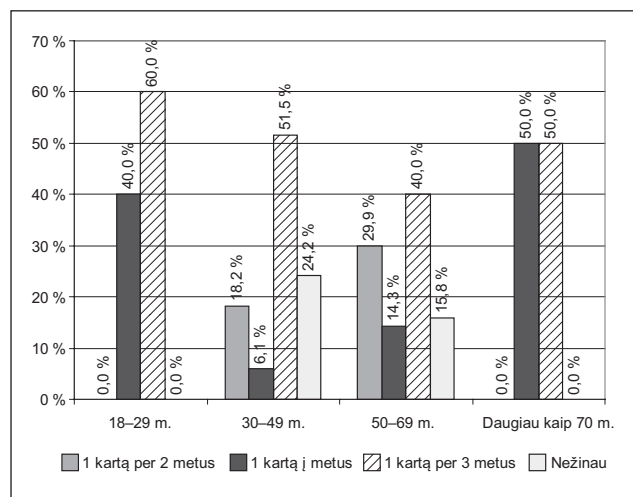
87,8 proc. aukštąjį, 79,5 proc. – vidurinį ir 78,9 proc. aukštesnį išsilavinimą turinčių 25–59 m. amžiaus moterų žino, kokio amžiaus moterims atlieka gimdos kaklelio piktybinių navikų patikrą (13 pav.).

14 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal šeimines padėtis, atsakant į klausimą, kokio amžiaus moterims dalyvauja gimdos kaklelio piktybinių navikų ankstyvojo išaiškinimo patikroje

$\chi^2=18,154$, $p=0,111$

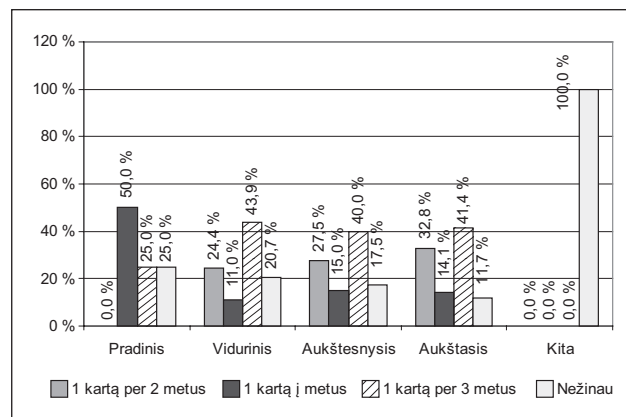
25–59 m. amžiaus grupėje 82,5 proc. ištekėjusių, 83,3 proc. netekėjusių, 80,7 proc. išsituokusių moterų ir 79,4 proc. našlių žino, kokio amžiaus moterims atliekama gimdos kaklelio piktybinių navikų ankstyvojo išaiškinimo patikra (14 pav.).

15 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių, atsakant į klausimą, kas kiek metų moterims atliekama gimdos kaklelio piktybinių navikų ankstyvojo išaiškinimo patikra

$\chi^2=18,154$, $p=0,111$

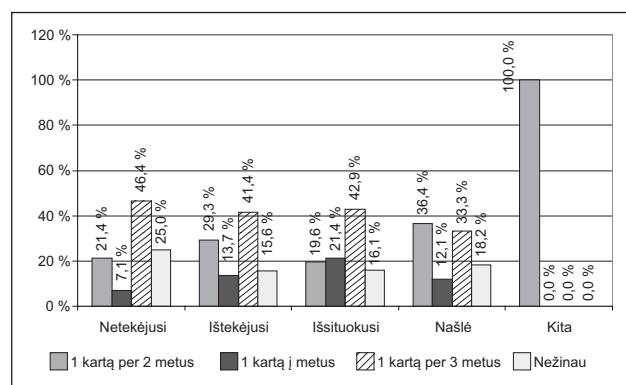
60 proc. 18–29 m. amžiaus moterų atsakė, kad gimdos kaklelio piktybinių navikų ankstyvojo išaiškinimo patikra atliekama 1 kartą per 3 metus, 40 proc. – 1 kartą per metus, 30–49 m. amžiaus grupėje 51,5 proc. moterų atsakė, kad 1 kartą per 3 metus, 18,2 proc. – 1 kartą per 2 metus (15 pav.).

16 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą, atsakant į klausimą, kas kiek metų moterims yra atliekama gimdos kaklelio piktybinių navikų ankstyvojo išaiškinimo patikra

$\chi^2=15,281$, $p=0,226$

41,4 proc. moterų, turinčių aukštąjį, 40 proc. – aukštesnįjį, 43,9 proc. – vidurinį išsilavinimą įgijusių respondenčių žino, kad gimdos kaklelio piktybinių navikų ankstyvojo išaiškinimo patikra atliekama 1 kartą per trejus metus. 50 proc. pradinį išsilavinimą turinčių moterų mano, kad tai daroma 1 kartą per metus (16 pav.).

17 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal šeimines padėtis, atsakant į klausimą, kas kiek metų moterims yra atliekama gimdos kaklelio piktybinių navikų ankstyvojo išaiškinimo patikra

$\chi^2=13,214$, $p=0,354$

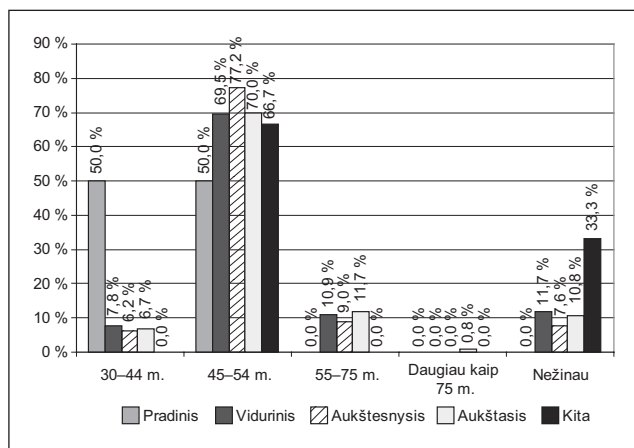
Kad gimdos kaklelio piktybinių navikų ankstyvojo išaiškinimo patikra atliekama 1 kartą per 3 metus, mano 41,4 proc. ištėkėjusių moterų, 46,4 proc. netėkėjusių, 42,9 proc. išsituokusių ir 33,3 proc. našlių moterų. Apie terminus nežino 18,2 proc. našlių, 16,1 proc. išsituokusių ir 25 proc. netėkėjusių respondenčių (17 pav.).

4 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių, atsakant į klausimą, kokio amžiaus vyrai dalyvauja širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos prevencijos programoje

Amžius	Kokio amžiaus vyrai dalyvauja širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos ir prevencijos priemonių programoje?					Iš viso
	30–44 m.	45–54 m.	55–75 m.	Daugiau kaip 75 m.	Nežinau	
30–49 m.	11 18,3 %	33 55 %	4 6,7 %	0 0 %	12 20 %	60 100 %
50–69 m.	15 4,9 %	232 75,3 %	33 10,7 %	1 0,3 %	27 8,8 %	308 100 %
Daugiau kaip 70 m.	2 6,5 %	24 77,4 %	4 12,9 %	0 0 %	1 3,2 %	31 100 %
Iš viso	28 7 %	289 72,4 %	41 10,3 %	1 0,3 %	40 10 %	399 100 %

$\chi^2=25,159, p=0,001$

55 proc. 30–49 m. amžiaus vyrų mano, kad širdies ir kraujagyslių ligų prevencinėje programoje dalyvaujama 45–54 m. amžiaus, 20 proc. – nežino. 75,3 proc. 50–69 m. amžiaus respondentų mano, kad šioje programoje dalyvauja 45–54 m. amžiaus vyrai ir tik 8,8 proc. – nežino.

18 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą, atsakant į klausimą, kokio amžiaus vyrai dalyvauja širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos prevencijos programoje

$\chi^2=13,070, p=0,668$

Atsakant į klausimą, kokio amžiaus vyrai dalyvauja širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos ir prevencijos priemonių programoje, 77,2 proc. aukštesnį išsilavinimą turinčių respondentų, 70 proc. aukštąjį ir 69,5 proc. vidurinį išsilavinimą įgijusių apklaustų vyrų atsakė teisingai – 45–54 m. amžiaus vyrai imtinai (18 pav.).

5 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal šeimines padėtis, atsakant į klausimą, kokio amžiaus vyrai dalyvauja širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos prevencijos programoje

Šeiminė padėtis	Kokio amžiaus vyrai dalyvauja širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos ir prevencijos priemonių programoje?					Iš viso
	30–44 m.	45–54 m.	55–75 m.	Daugiau kaip 75 m.	Nežinau	
Nevedęs	2 10,5 %	9 47,4 %	0 0 %	0 0 %	8 42,1 %	19 100 %
Vedęs	22 7,6 %	208 71,7 %	33 11,4 %	1 0,3 %	26 9 %	290 100 %
Išsituokęs	3 5,1 %	46 78 %	5 8,5 %	0 0 %	5 8,5 %	59 100 %
Našlys	1 3,8 %	22 84,6 %	3 11,5 %	0 0 %	0 0 %	26 100 %
Kita	0 0 %	2 66,7 %	0 0 %	0 0 %	1 33,3 %	3 100 %
Iš viso	28 7,1 %	287 72,3 %	41 10,3 %	1 0,3 %	40 10,1 %	397 100 %

$\chi^2=31,090, p=0,013$

71,7 proc. vedusių vyrų, 78 proc. išsituokusių ir 84,6 proc. našlių vyrų žino, kokio amžiaus dalyvaujama širdies ir kraujagyslių didelės rizikos ir prevencijos priemonių programoje. Tik 47,4 proc. nevedusių vyrų žino, kokio amžiaus dalyvaujama šioje programoje (5 lentelė).

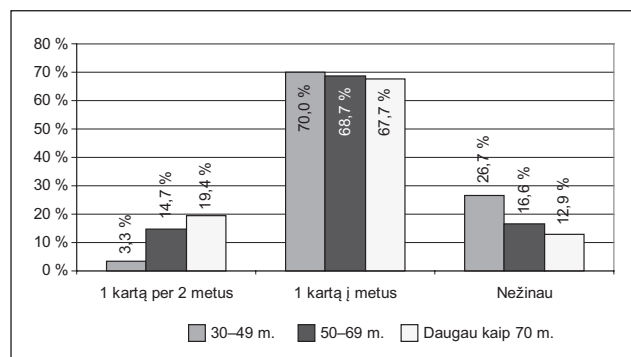
77,2 proc. tarnautojų, 71,3 proc. darbininkų, 68,3 proc. pensininkų žino, kad širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos prevencijos programoje dalyvauja 45–54 m. amžiaus vyrai (6 lentelė).

Respondentų klausiant, kas kiek metų vyrams atliekamas širdies ir kraujagyslių ligų prevencinis ištyrimas, 70 proc. 30–49 m. amžiaus ir 68,7 proc. 50–69 m. amžiaus vyrų atsakė, kad 1 kartą per metus. Kas kiek metų atliekamas šis ištyrimas, nežino 26,7 proc. 30–49 m. amžiaus ir 16,6 proc. 50–69 m. amžiaus vyrų (19 pav.).

6 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal socialinę padėtį, atsakant į klausimą, kokio amžiaus vyrai dalyvauja širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos prevencijos programoje

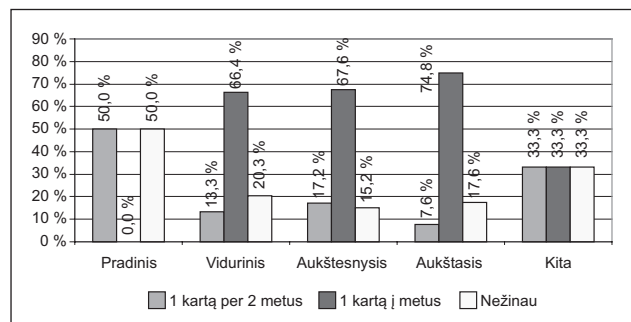
Socialinė grupė	Kokio amžiaus vyrai dalyvauja širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos prevencijos priemonių programoje?					Iš viso
	30–44 m.	45–54 m.	55–75 m.	Daugiau kaip 75 m.	Nežinau	
Darbininkas	12 8,8 %	97 71,3 %	12 8,8 %	0 0 %	15 11 %	136 100 %
Tarnautojas	12 7,6 %	122 77,2 %	14 8,9 %	1 0,6 %	9 5,7 %	158 100 %
Pensininkas	2 3,2 %	43 68,3 %	11 17,5 %	0 0 %	7 11,1 %	63 100 %
Neįgalus	0 0 %	18 78,3 %	3 13 %	0 0 %	2 8,7 %	23 100 %
Kita	2 11,1 %	8 44,4 %	1 5,6 %	0 0 %	7 38,9 %	18 100 %
Iš viso	28 7 %	288 72,4 %	41 10,3 %	1 0,3 %	40 10,1 %	398 100 %

$\chi^2=30,736$, $p=0,015$

19 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių, atsakant į klausimą, kas kiek metų vyrams atliekamas širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos programinis ištyrimas

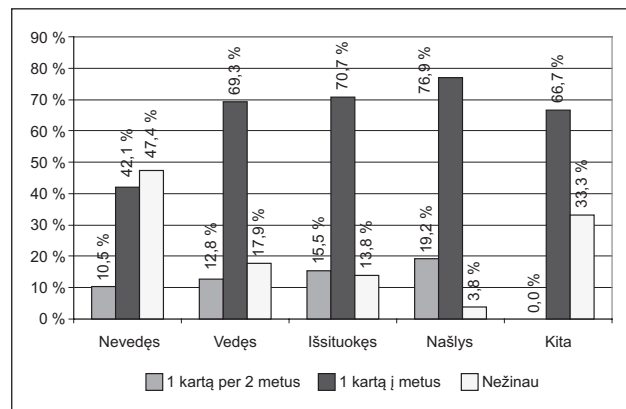
$\chi^2=9,075$, $p=0,059$

20 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą, atsakant į klausimą, kas kiek metų vyrams atliekamas širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos programinis ištyrimas

$\chi^2=12,800$, $p=0,119$

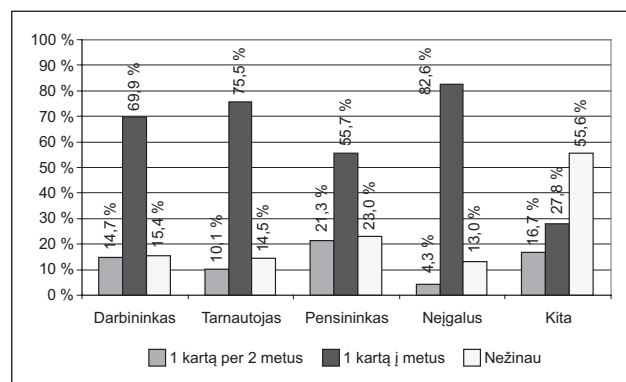
74,85 proc. vyrų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, 67,6 proc. – aukštesnįjį ir 66,7 proc. vidurinį išsilavinimą įgijusių respondentų žino, kad širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos programinis ištyrimas atliekamas 1 kartą per metus. 20,3 proc. vyrų, turinčių vidurinį išsilavinimą, 17,6 proc. – aukštąjį ir 15,2 proc. – aukštesnįjį išsilavinimą įgijusių apklaustų vyrų nežino, kas kiek metų atliekamas šis ištyrimas (20 pav.).

21 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal šeimines padėtis, atsakant į klausimą, kas kiek metų vyrams atliekamas širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos programinis ištyrimas

$\chi^2=16,738$, $p=0,033$

76,9 proc. našlių, 70,7 proc. išsituokusių, 69,3 proc. vedusių ir 42,1 proc. nevedusių vyrų žino, kad širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos programinis ištyrimas atliekamas 1 kartą per metus. To nežino 47,4 proc. nevedusių, 17,9 proc. vedusių, 13,8 proc. išsituokusių vyrų (21 pav.).

22 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal socialinę padėtį, atsakant į klausimą, kas kiek metų vyrams atliekamas širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos programinis ištyrimas

$\chi^2=30,475$, $p=0,00$

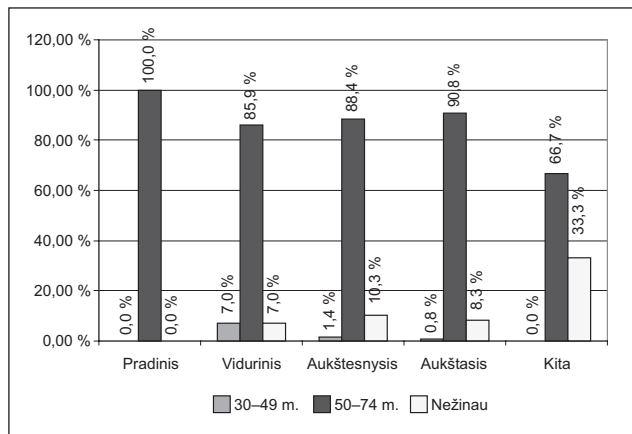
75,5 proc. tarnautojų, 69,9 proc. darbininkų ir 57,7 proc. pensininkų vyrų žino, kad širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos programoje dalyvaujama 1 kartą per metus (22 pav.).

7 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių, atsakant į klausimą, kokio amžiaus vyrai dalyvauja prostatos vėžio ankstyvojo išaiškinimo programinėje patikroje

Amžius	Kokio amžiaus vyrai dalyvauja prostatos vėžio ankstyvojo išaiškinimo programoje?			Iš viso
	30–49 m.	50–74 m.	Nežinau	
30–49 m.	4	38	18	60
	6,7 %	63,3 %	30 %	100 %
50–69 m.	8	285	16	309
	2,6 %	92,2 %	5,2 %	100 %
Daugiau kaip 70 m.	0	30	1	31
	0 %	96,8 %	3,2 %	100 %
Iš viso	12	353	35	400
	3 %	88,3 %	8,8 %	100 %

$\chi^2=45,376$, $p=0,00$

Į klausimą, kokio amžiaus vyrai dalyvauja prostatos vėžio ankstyvojo išaiškinimo programoje, 50–69 m. amžiaus 92,2 proc. vyrų atsakė teisingai (dalyvauja 50–74 m. imtinai) ir tik 5,2 proc. šio amžiaus vyrų atsakymo nežino (7 lentelė).

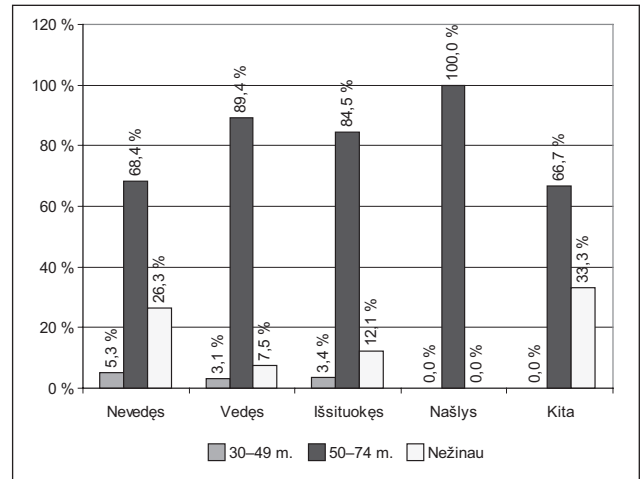

23 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą, atsakant į klausimą, kokio amžiaus vyrai dalyvauja prostatos vėžio ankstyvojo išaiškinimo programinėje patikroje

$\chi^2=13,670$, $p=0,091$

90,8 proc. vyrų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, 88,4 proc. – aukštesnįjį ir 85,9 proc. vidurinį išsilavinimą

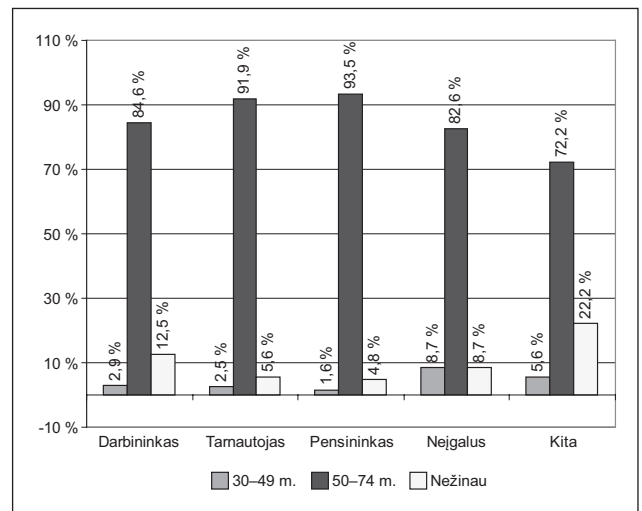
įgijusių respondentų žino, kad prostatos vėžio ankstyvojo išaiškinimo programoje dalyvauja 50–74 m. amžiaus vyrai imtinai (23 pav.).

24 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal šeimines padėtį, atsakant į klausimą, kokio amžiaus vyrai dalyvauja prostatos vėžio ankstyvojo išaiškinimo programinėje patikroje

$\chi^2=14,990$, $p=0,059$

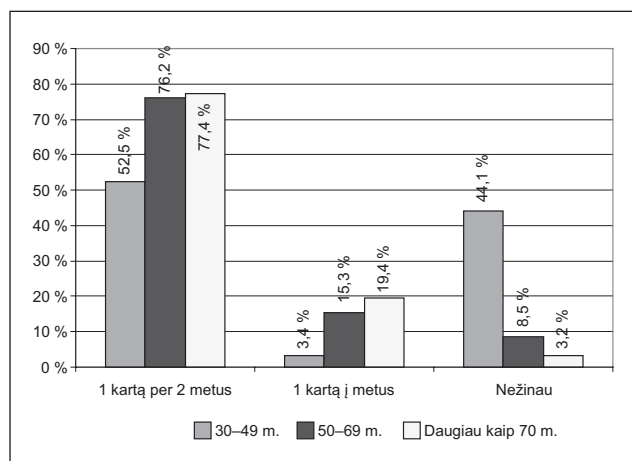
89,4 proc. vedusių vyrų, 84,5 proc. išsituokusių, 68,4 proc. nevedusių vyrų žino, kokio amžiaus vyrai dalyvauja prostatos vėžio ankstyvojo išaiškinimo programoje, ir tik 26,3 proc. nevedusių, 12,1 proc. išsituokusių ir 7,5 proc. vedusių vyrų to nežino (24 pav.).

25 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal socialinę padėtį, atsakant į klausimą, kokio amžiaus vyrai dalyvauja prostatos vėžio ankstyvojo išaiškinimo programinėje patikroje

$\chi^2=13,423$, $p=0,098$

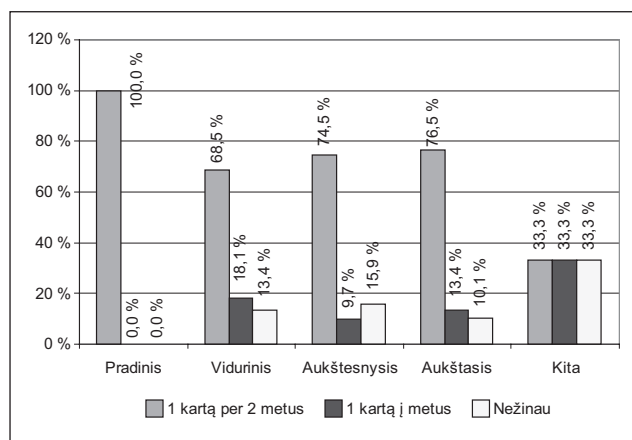
91,9 proc. vyrų tarnautojų, 93,5 proc. pensininkų, 84,6 proc. darbininkų žino, kad ankstyvojo prostatos vėžio išaiškinimo programoje dalyvauja 50–74 m. amžiaus imtinai vyrai (25 pav.).

26 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių, atsakant į klausimą, kas kiek metų vyrai dalyvauja ankstyvojo prostatos vėžio išaiškinimo programoje (atlieka PSA tyrimą)

$\chi^2=59,280$, $p=0,00$

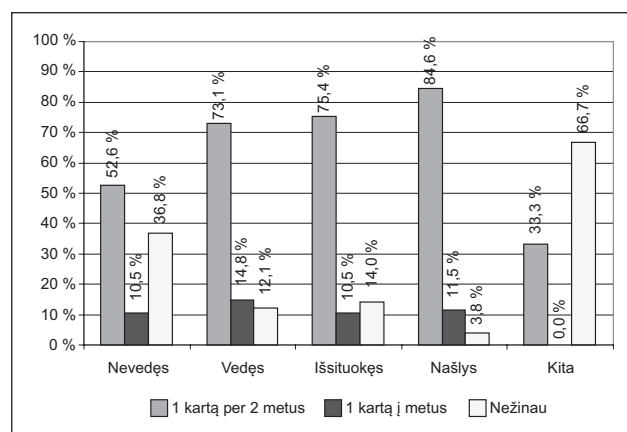
Kas kiek metų vyrams atliekama prostatos vėžio ankstyvojo išaiškinimo programinė patikra (PSA nustatymas kraujyje), žino 76,2 proc. 50–69 m. amžiaus vyrų ir 77,4 proc. vyresnių nei 70 m. respondentų – 1 kartą per dvejus metus. 44,1 proc. 30–49 m. amžiaus vyrų apie tai nežino (26 pav.).

27 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą, atsakant į klausimą, kas kiek metų vyrai dalyvauja ankstyvojo prostatos vėžio išaiškinimo programoje (atlieka PSA tyrimą)

$\chi^2=8,911$, $p=0,350$

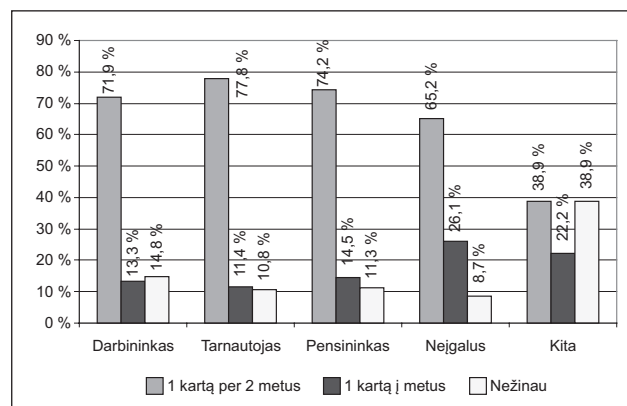
Kas kiek metų atliekama prostatos vėžio ankstyvojo išaiškinimo programinė patikra, žino 76,5 proc. vyrų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, 74,5 proc. – aukštesnįjį ir 68,5 proc. vidurinį išsilavinimą įgijusių vyrų – 1 kartą per dvejus metus. Apie tai nežino 15,9 proc. vyrų, turinčių aukštesnįjį išsilavinimą, 13,4 proc. – vidurinį ir 10,1 proc. – aukštąjį išsilavinimą įgijusių apklausos dalyvių (27 pav.).

28 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal šeimines padėtis, atsakant į klausimą, kas kiek metų vyrai dalyvauja ankstyvojo prostatos vėžio išaiškinimo programoje (atlieka PSA tyrimą)

$\chi^2=19,880$, $p=0,011$

84,6 proc. našlių, 75,4 proc. išsituokusių, 73,1 proc. vedusių ir 52,6 proc. nevedusių vyrų žino, kad prostatos vėžio ankstyvojo išaiškinimo programinė patikra atliekama kartą per dvejus metus. 14 proc. išsituokusių, 12,1 proc. vedusių ir 36,8 proc. nevedusių vyrų nežino, kas kiek metų atliekama ši patikra (28 pav.).

29 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal socialinę padėtį, atsakant į klausimą, kas kiek metų vyrai dalyvauja ankstyvojo prostatos vėžio išaiškinimo programoje (atlieka PSA tyrimą)

$\chi^2=18,084$, $p=0,021$

77,8 proc. vyrų tarnautojų, 74,2 proc. pensininkų, 71,9 proc. darbininkų žino, kad ankstyvojo vėžio išaiškinimo programinis tyrimas (PSA kraujyje) atliekamas 1 kartą per dvejus metus (29 pav.).

REZULTATŲ APTARIMAS

Dauguma apklaustųjų respondentų yra susipažinę su viešojoje įstaigoje Šeškinės poliklinikoje vykdomomis prevencinėmis programomis. Informacijos apie vykdomas programas dažniausiai jie gauna apsilankę pas šeimos gydytoją.

Atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio programos paslaugos teikiamos 50–69 m. moterims vieną kartą per dvejus metus. 2010 m. pabaigoje per dvejus metus informavimo paslauga buvo atlikta 38,8 proc. visų moterų, kurias pagal amžių priklauso informuoti. 2010 m. išaiškinti 8 onkologiniai susirgimai. Tai sudaro 1,68 proc. moterų, kurioms nustatyta patologija [9].

Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių paslaugos teikiamos 25–60 m. moterims vieną kartą per trejus metus. Viešojoje įstaigoje Šeškinės poliklinikoje 2010 m. pabaigoje per trejus metus informavimo dėl gimdos kaklelio piktybinių navikų profilaktikos paslauga buvo suteikta 43,6 proc. moterų, kurioms priklauso pagal amžių atlikti šią paslaugą [9].

Priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos programos paslaugos teikiamos vyrams nuo 50 iki 75 metų vieną kartą per dvejus metus. 2010 m. 62,9 proc. vyrų, kuriems rasta patologija, nustatytas vėžys [9].

Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos programos taikomos 50–65 m. moterims ir 40–55 m. vyrams [3, 8]. Informuota 36,65 proc. vyrų ir moterų nuo to skaičiaus, kuriems pagal amžių priklauso atlikti šią patikrą [9].

Šie rezultatai rodo, kad reikėtų dar labiau praplėsti pacientų žinias apie vykdomas prevencines programas ir paskatinti aktyviau jose dalyvauti. Tokiu būdu pagerės ankstyvas piktybinių navikų išaiškinimas ir gydymo rezultatai.

IŠVADOS

1. Dauguma moterų respondenčių, kurioms pagal amžių priklauso atlikti programinį mamografinį ištyrimą ar gimdos kaklelio piktybinių navikų ankstyvojo išaiškinimo tyrimą, turi pakankamai žinių apie atlikimo dažnumą bei atlikimo amžiaus ribas.

2. Dauguma vyrų respondentų turi informacijos, kokio amžiaus vyrai dalyvauja širdies ir kraujagyslių

ligų ankstyvojo išaiškinimo prevencinėje programoje, prostatos vėžio ankstyvojo išaiškinimo programoje ir kaip dažnai atliekamos šios programos.

3. Informavimas apie atliekamas prevencines programas turi būti plečiamas.

Literatūra

1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. birželio 30 d. įsakymas Nr. V-482 „Dėl gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų, finansavimo programos patvirtinimo“. Žin., 2004, Nr. 104-3856.

2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. rugsėjo 23 d. įsakymas Nr. V-729 „Dėl atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programos patvirtinimo“. Žin., 2005, Nr. 117-4249.

3. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. lapkričio 25 d. įsakymas Nr. V-913 „Dėl asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, prevencijos priemonių finansavimo programos patvirtinimo“. Žin., Nr. 145-5288.

4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. gruodžio 14 d. įsakymas Nr. V-973 „Dėl priešinės liaukos vėžio ankstyvos diagnostikos finansavimo programos patvirtinimo“. Žin., Nr. 152-5617.

5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. rugsėjo 15 d. įsakymas Nr. V-764 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. V-482 „Dėl gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų, finansavimo programos patvirtinimo“ pakeitimo“. Žin., Nr. 101-3924.

6. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. birželio 23 d. įsakymas Nr. V-512 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. gruodžio 14 d. įsakymo Nr. V-973 „Dėl priešinės liaukos vėžio ankstyvos diagnostikos finansavimo programos patvirtinimo“ pakeitimo“. Žin., Nr. 77-3192.

7. Pagrindinių lokalizacijų piktybinių navikų diagnostikos ir gydymo pagrindai. Vilnius, 2004 m. Vilniaus universitetinis onkologijos institutas.

8. Petrulionienė Ž. Koronarinė širdies liga, rizikos veiksniai, klinikiniai simptomai ir gydymas. Vaistų žinios, 2010.

9. Viešoji įstaiga Šeškinės poliklinika. Vadovo ataskaita 2010 m.

AWARENESS OF ŠEŠKINĖ OUTPATIENT CLINIC, CITY OF VILNIUS, ABOUT PREVENTION PROGRAMMES AIMED AT MEN AND WOMEN PROVIDED BY GENERAL PRACTITIONERS

Marija Kazlauskienė, Jonas Kairys, Ona Panasenkienė
Summary

Key words: patients' opinion, outpatient health care, social and economic population groups.

The survey was conducted in March 2011 through May 2011 at Šeškinė Outpatient Clinic. The target group included women in the 25-65 year age group and men in the age group of 40-75 years. 420 questionnaires for women and 420 questionnaires for men were handed out. 382 questionnaires from women (feedback rate 90.9%) and 404 questionnaires from men (feedback rate 96.1%) were returned.

Majority of the 382 women involved in the survey were in the 50-69 year age group (89.3%). Majority of the 404 men involved in the survey were in the 50-69 year age group (73.3%). Share of women having higher education degree was 42.5%, university degree – 34.4%, and general secondary schooling – 21.8%. The largest number of men had higher educational degree – 36.6%, secondary

school certificate – 32.0%, and 30.3% of men involved in the survey had university degree.

The breakdown of respondent women according to marital status was as follows: married – 67.7%, divorced – 15.0%, widows – 8.9%, single – 7.9%. Marital status of the men involved in the survey was as follows: married – 73.1%, divorced – 14.8%, widowers – 6.5%, single – 5.6%. The breakdown by occupation for men was as follows: employees – 40.0%, retirees – 15.8%, workers – 34.0%; for women it was as follows: employees – 48.3%, workers – 25.5%, and retirees – 19.7%.

The age of women involved in the mammogram examination programme. 84.3% of the women in the 50-69 year age group were aware of the mammogram testing programme, and only 53.1% of those in the age group of 30-49. 85.2% of women in the age group 50-64 with university degree, 77.6% having higher education, and 76.3% having secondary education, knew about the mammogram testing programme. Awareness of the mammogram testing programme among 50-64 year age group women according to marital status was as follows: 89.0% married, 74.0% single, 76.7% divorced, and 50.0% widows.

Awareness of the frequency of mammogram testing was as follows: 75.2% of the women in the 50-69 year age group knew and 24.8% did not know of the programme; 63.6% in the age group of 30-49 knew and 36.5% did not know. 75.2% women with higher degree, 73.5% with secondary degree, 70.3% with university degree and 50.0% having primary education knew that the mammogram testing programme is held once every two years. 25.0% of women with primary school education, 12.0% with secondary education, and 11.2% with higher education did not know of the frequency. 79.9% married women responded that it was held once in two years, 12.0% - once per year, and 8.2% said that they did not know. Among single women 67.7% said that the programme was held once every second year, 16.7% once per year, and 15.6% did not know.

Awareness of the age group of women participating in the primary prevention of cervical carcinoma programme was as follows: 84.8% of women in 30-49 age group, 82.0% in the age group 50-69, 80.0% in the age group 18-29 showed awareness; 87.8% of women in the 25-59 year age group having university degree, 79.5% having secondary education, and 78.9% having higher education degree knew of the age group of women participating in this programme. 82.5% of married women in the age group 25-59, 83.3% of single women, 80.7% of divorcees and 79.4% widows knew what age women participated in the primary prevention of cervical carcinoma programme.

Awareness of the frequency of the primary prevention of cervical carcinoma programme was as follows: 60.0% of women in the age group 18-29, 51.5% in the age group 30-49 knew of the frequency of the programme, while 40.0% in the age group 18-29 years and 18.2% in the age group 30-49 did not know. 41.4% of women with university degree, 40.0% with higher education degree, and 43.9% with secondary education knew of the frequency. 50.0% of women with primary education and 27.5% with higher degree did not know. 41.4% of married women, 46.4% of single, 42.9% of divorced and 33.3% of widows knew of it. 18.2% widows, 16.1% divorcees and 25.0% single women did not know.

Awareness of the age group of men participating in the high-risk cardiac and coronary heart disease prevention programme was as follows: 55.0% of men in the 30-49 year age group and 75.3% in the age group 50-69 knew of the age groups of men involved in this programme. 77.2% of men in the age group 50-69 with higher degree education, 70.0% with university education and 69.5% having secondary education said that men in the age group of 45-54 years participate in the programme. 71.7% married men, 78.0% divorced, and 84.6% widowers knew what age groups of men participated in the

high-risk cardiac and coronary heart disease prevention programme. Only 47.4% of single men knew what age groups participated in this programme. 77.2% employees, 71.3% workers, and 68.3% retirees knew that men in the 45-54 year age group participate in the high-risk cardiac and coronary heart disease prevention programme.

Awareness of the frequency of the high-risk cardiac and coronary heart disease prevention programme was as follows: 70.0% of men in the age group 30-49, 68.7% in the age group 50-69 knew of the frequency of this programme. 26.7% of men in the age group 30-49, 16.6% in the age group 50-69 did not know of the frequency. 74.8% of men having university degree, 67.6% with higher education and 66.7% having secondary education knew of the periodicity of the programme. 20.3% of men with secondary education, 17.6% with higher education, and 15.2% of those with university degree did not know. 76.9% widowers, 70.7% divorcees, 69.3% married and 42.1% single men knew that the high-risk cardiac and coronary heart disease prevention programme was held once in a year. 47.4% single, 17.9% married and 13.8% divorced men did not know that.

Awareness of the age group of men participating in the primary prevention of prostate cancer programme was as follows: 92.2% men in the 50-69 year age group were aware of the age groups involved in the programme. 90.8% men holding university degree, 88.4% having higher education degree and 85.9% having secondary education knew that men in age group 50-74 were qualified to participate in the primary prevention of prostate cancer programme. 89.4% married men, 84.5% divorced and 68.4% single men knew which age groups of men were eligible to participate in the primary prevention of prostate cancer programme; and only 26.3 single men, 12.1% divorcees and 7.5% married men did not know that. 91.9% employees, 93.5 retirees, 84.6% workers knew that men in age group 50-74 were qualified to participate in the primary prevention of prostate cancer programme.

How often men participate in the primary prevention of prostate cancer programme (have PSA test done): 76.2% men in the age group 50-69 and 77.4% men over 70 years knew that periodicity was once per year. 44.1% men in the age group 30-49 did not know that. 76.5% men holding university degree, 74.5% having higher education degree and 68.5% having secondary education knew that PSA test as part of the programme was done once every two years. 15.9% men having higher education degree, 13.4% with secondary education, and 10.1% having university degree did not know that. 84.6% widowers, 75.4% divorcees, 73.1% married and 52.6% single men knew that examination under the primary prevention of prostate cancer programme was conducted once every two years. 14.0% divorcees, 12.1% married and 36.8% single men did not know periodicity of this programme. 77.8% employee, 74.2% retiree and 71.9% worker men knew that PSA blood test under the programme for primary prevention of prostate cancer was done once every two years.

Conclusions: 1. Majority of women respondents who are eligible to participate in the mammogram examination programme and the primary prevention of cervical carcinoma programme have sufficient knowledge of periodicity and age limits applied under these programmes. 2. Majority of men respondents have knowledge what age groups of men are eligible for participation in the high-risk cardiac and coronary heart disease prevention programme and the primary prevention of prostate cancer programme, and how often these programmes are held. 3. Awareness of these programmes should be enhanced.

Correspondence to: m.kazlauskienė@poliklinika.lt

Gauta 2011-08-05